

Hyvä ja huono alue

TUUKKA TAMMI

Jefferson Mao oli kahdeksanvuotias, kun hän muutti vanhempiensa kanssa Kiinasta New Yorkiin ja siellä Queensin Flushingiin, joka on yksi maailman monikulttuurisimmista asuinalueista. Maon perhe asuu vuokra-asunnossa, vanhemmat eivät puhu kovin hyvin englantia, eivätkä he Flushingissa sitä paljon tarvitsekaan. Maon äiti on manikyristi ja isä fysioterapeutin apulainen.

Flushingin asukkaista valtaosa on muita kuin valkoisia amerikkalaisia. Vielä 1970-luvulle tultaessa Flushing oli valkoisen keskiluokan asuinalue. Sitten talouden taannuttua, alueen tekstiiliteollisuuden kuihduttua ja isojen kauppojen siirryttyä etäämmälle ostoskeskuksiin Flushing alkoi muuttua: valkoinen keskiluokka muutti vähä vähältä Long Islandille tai Manhattanille. Samalla aasialaiset alkoivat asuttaa aluetta, perustivat ravintoloita ja muita yrityksiä liiketiloihin, jotka olivat edullisia ja joita oli paljon tyhjiään. Yrittäjyys ”omalla alueella” oli helpompi aloitus vieraassa kulttuurissa kuin englanninkielistä koulutusta edellyttävät ammatit.

Nykyään Flushingin pääkatua hallitsevat kiinankieliset kyltit ja valomainokset. Aasia-laistaustaisten asukkaiden elintaso on noussut, ja he ovat alkaneet ostaa alueen kiinteistöjä itselleen. Uudet sukupolvet puhuvat sujuvasti englantia, ja osa heistä muuttaa jo pois Flushingista. Samalla alueelle virtaa uutta aasialaistaustaista väkeä. Flushingin Chinatown on pian ohittamassa kooltaan Manhattanin kuuluisamman Chinatownin.

*

Asuinalueita valittaessa ja siellä eletessä on paljon pelissä: asuntojen hinnat nousevat tai laskevat alueen todellisen tai kuvitellun statuksen myötä, lasten pärjäämisestä ja kouluoloista ollaan huolissaan, viihtyvyys vaihtelee, ja arjessa on ylipäättään monenmoisia uhkia ja mahdollisuuksia, joista iso osa liittyy asuinalueen yleiseen kehitykseen ja sen omaksi tai vieraaksi kokemiseen.

Helsingin seudulla kantaväestö on alkanut muuttaa pois alueilta, joilla asuu paljon maahanmuuttajia. Verrattuna Flushingin kaltaisiin keskuksiin maahanmuuttajien osuus näillä alueilla on vielä pieni. Etninen eriytyminen on kuitenkin tosiasia. Vuoteen 2030 mennessä maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osuuden odotetaan kasvavan pääkaupunkiseudun tietyillä asuinalueilla yli 20 prosenttiin. Maahanmuuttajataustaisten asukkaiden määrä on kasvanut 2000-luvulla erityisesti sellaisilla alueilla, joilla asui jo valmiiksi suhteellisen runsaasti maahanmuuttajia. Nämä alueet paikantuvat pääasiassa seudun itäisiin ja koillisiin osiin sekä radan varsille sijoittuvalle lähiövyöhykkeelle – pitkälti samoille alueille, jotka erottuvat myös sosioekonomisen eriytymisen tarkasteluissa keskimääräistä heikommin pärjäävinä alueina.

Tämän YP:n artikkelissaan Katja Vilkkama, Mari Vaattovaara ja Hanna Dhalmann selvittävät, miksi pääkaupunkiseudun maahanmuuttajakeskittymistä muutetaan pois. Artikkelin perustuu kyselytutkimukseen, jossa selvitettiin kantaväestön asumisvalintoja, asumistyytyväisyyttä ja muuttopäätöksiin liittyneitä tekijöitä erityyppisillä asuinalueilla. Yhdeksi tehtäväkseen tutkijat ovat ottaneet testata niin kutsuttua ”kantaväestön pako” -teoriaa (*”white flight”*), jonka mukaan kantaväestö vierastaa maahanmuuttajien naapurissa asumista ja

on altis muuttamaan alueelta pois, jos maahanmuuttajien määrä kasvaa alueella suureksi.

Tulosten mukaan maahanmuuttajien korkea määrä on yksi syy alueelta poismuuttoon, mutta ei tärkein. Tärkein yksittäinen poismuuton syy on sopivamman asunnon löytymisen muualta. Toiseksi tärkein syy poismuuttoon löytyi sosiaalisten ongelmien välttämisen halusta; pyrkimystä välttää sosiaalisia ongelmia on kutsuttu ”social flight” -ilmiöksi.

Noin kolmannes vastaajista mainitsi maahanmuuttajien määrän tärkeänä poismuuttosyyinä. Tutkijoiden mukaan teoria kantaväestön paosta on kuitenkin liian yksioikoinen kuvaamaan valikoivan muuttoliikkeen dynamiikkaa pääkaupunkiseudulla. He kirjoittavat: ”Näyttää siltä, että etniseen ja sosiaaliseen rakenteeseen liittyvät muuttosyyt (liiallisiksi koetut sosiaaliset ongelmat, alueen epäsiisteys, huono maine, epäviihtyisäksi koettu arkkitehtuuri ja turvattomuuden tunteet) kietoutuvat maahanmuuttajakeskittymistä muutaneiden asukkaiden kokemuksissa läheisesti toisiinsa. Tämä kertoo alueellisen eriytymisen eri ulottuvuuksien paikantumisesta pääkaupunkiseudun kaupunkirakenteessa samoille alueille. Alueellinen eriytymisprosessi on tuottanut pääkaupunkiseudulla tilanteen, jossa alueiden väliset sosioekonomiset ja etniset erot ovat kasvaneet niin isoiksi, että osa väestöstä suunnistaa heikoiksi kokemiltaan alueilta toisaalle. Eriytyminen on siis paikoin saanut itseään ruokkivan luonteen.”

*

Jefferson Mao on perheensä ensimmäinen akateemisesti koulutettu, ja hän puhuu ja kirjoittaa erinomaista englantia: hän pitää blogia, jossa seurataan Flushingin gentrifikaatiokehitystä. Blogissaan Mao kommentoi kehityksen hyviä ja huonoja puolia. Yleensä gentrifikaatiolla viitataan entisiin työväenluokkaihin alueisiin, joita ensin nuoret urbaanit hippaikuiset ja sitten heidän perässään tuleva ylempi keskiluokka alkavat asuttaa. Tämä johtaa hintatason nousuun, mikä pikku hiljaa karkottaa aiemmat asukit.

Maon blogissa gentrifikaatiolla tarkoitetaan toisenlaista kehitystä: sitä, kuinka yksi etnisesti suhteellisen homogeeninen ryhmä pikku hiljaa valtaa tyhjentyvän, ei-halutun asuinalueen ja alkaa muuttaa sitä tarkoituksiinsa sopivaksi. Jefferson Maon mukaan Flushing on muotoutunut väliasemaksi, jota aasialaissiirtolaiset voivat käyttää kauttakulkuun heille alun alkaen vieraassa yhteiskunnassa. Hänen mielestään pitäisikin hyväksyä se, että jotkut alueet muotoutuvat tällaisiksi: ne tarjoavat ensin turvaa ja sitten ponnahduslaidan eteenpäin. Joillekin vain turvaa ja yhteisön.

Asuinalueen sosioekonominen eriytyminen on monestakin syystä huolestuttavaa. Toisaalta on muistettava, että etninen keskittyminen ei ole lähtökohtaisesti ongelma: se voi olla myös positiivinen ilmiö, kunhan asiasta ”otetaan paras irti”. Maahanmuuttajat, tai ainakin samasta kulttuuripiiristä tulevat, tarvitsevat toisiaan uuteen ympäristöön asettumisen – ”kotoutumisen” – tukena. He tarvitsevat Jefferson Maon termin kauttakulkuasemia.

Maon mielestä muutama peruskysymys jää yleensä kysymättä valtaväestön puhues- sa alueiden etnisestä eriytymisestä: Miksi vähemmistöt ja siirtolaiset itse asiassa muuttavat köyhille alueille? Mitä he tarvitsevat näillä alueilla? Millaiseksi alueen olisi kehityttävä, jotta se olisi heille hyvä? Millaisia kauttakulkuasemia he ja suomalainen yhteiskunta tarvitsevat?

Kaupunkitutkimuksen uudeksi tehtäväksi tulee jatkossa – eriytymiskehityksen ja sen aiheuttamien ongelmien osoittamisen lisäksi – paneutuminen etnisten keskittymien uudistuviin elämäntapoihin ja myös niihin sosiaalisiin ja taloudellisiin onnistumisiin, joita keskittymisissä koetaan. Kysymyksiin vastaamiseksi tarvitsemme myös Suomeen onnistuneesti kotoutuneita jeffersonmaoja.

Toisen huono alue voi olla toisen hyvä alue.

Kirjoittaja toimi vuonna 2006 vierailevana tutkijana Flushingissa sijaitsevassa City University of New Yorkin Queens Collegessa. Jefferson Maon blogi löytyy osoitteesta flushingexceptionalism.com